

EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 11.12.2018.
COM(2018) 845 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU I VIJEĆU**

Sedamnaesto izvješće o napretku u uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije

I. UVOD

Ovo je sedamnaesto izvješće o napretku u izgradnji učinkovite i istinske sigurnosne unije. Obrađuje zbivanja u okviru dvaju glavnih stupova: suzbijanje terorizma, organiziranog kriminala i infrastrukture kojom se oni podupiru, te jačanje zajedničke obrane i stvaranje otpornosti na te prijetnje. U proteklih nekoliko mjeseci Europski parlament i Vijeće ostvarili su znatan napredak u više zakonodavnih prioriteta. Međutim, za mnogo važnih prioritetnih dosjea politički dogovor još nije postignut pa suzakonodavci trebaju još raditi na tome. Budući da se sljedeći izbori za Europski parlament održavaju u svibnju 2019., nema mnogo vremena za ostvarenje rezultata u preostalim prioritetnim prijedlozima Komisije za dovršenje sigurnosne unije, kako je to zatražio predsjednik Jean-Claude Juncker u svojem govoru o stanju Unije 2018.

Na sastanku Europskog vijeća¹ 18. listopada 2018. čelnici EU-a potvrdili su da će se nastaviti zalagati za unutarnju sigurnost Unije i da je zahvaljujući boljoj suradnji, konkretnim mjerama na terenu i donošenju niza pravnih akata proteklih godina doista ostvaren napredak u jačanju unutarnje sigurnosti. S obzirom na to, Europsko vijeće pozvalo je na daljnji rad na prijedlozima Komisije za sprečavanje kibernapada, reagiranje na njih i odvraćanje od njih, sprečavanje širenja terorističkih sadržaja na internetu, omogućavanje brzog i učinkovitog prekograničnog pristupa elektroničkim dokazima, olakšavanje pristupa financijskim informacijama te unapređivanje interoperabilnosti informacijskih sustava i baza podataka. U ovom se izvješću predstavlja trenutačno stanje pregovora o tim važnim inicijativama i poziva suzakonodavce da se založe za njihovo žurno donošenje (vidjeti i popis svih inicijativa u sigurnosnoj uniji u Prilogu I). Europsko vijeće pozvalo je i na propitivanje Komisije inicijative za proširenje nadležnosti Ureda europskog javnog tužitelja na prekogranična kaznena djela terorizma, a za Komisiju je važno istražiti prednosti tog pristupa. Nadalje, čelnici država i vlada naglasili su važnost zaštite Unijinih demokratskih sustava te borbe protiv dezinformiranja u kontekstu skorašnjih europskih izbora. Sljedeći sastanak Europskog vijeća 13. i 14. prosinca 2018. također će se baviti dezinformacijskim kampanjama koje su velik problem u demokratskim sustavima i zahtijevaju žurno djelovanje, prije svega kako bi se zajamčili slobodni i pošteni europski i nacionalni izbori. S obzirom na to, u ovom se izvješću razmatra dosadašnji napredak u jačanju otpornosti izbornih procesa u Uniji.

U Zajedničkoj izjavi o zakonodavnim prioritetima EU-a za 2018.–2019.² predsjednici Europskog parlamenta, Vijeća i Komisije proglašili su zaštitu sigurnosti građana EU-a jednim od najviših prioriteta. Sve tri institucije obvezale su se da će prijedloge u okviru sigurnosne unije smatrati prioritetnim dosjeima koje treba donijeti prije završetka aktualnog parlamentarnog saziva. Nakon napretka ostvarenog u proteklih godinu dana potrebno je nastaviti s radom pa Komisija poziva suzakonodavce da ubrzaju pregovore.

Komisija sa zanimanjem očekuje izvješće o zaključcima i preporukama Posebnog odbora za borbu protiv terorizma, koje bi Europski parlament trebao donijeti 12. prosinca 2018. To će izvješće biti važan doprinos aktivnostima u borbi protiv terorizma i dalnjem razvoju sigurnosne unije.

¹ <https://www.consilium.europa.eu/media/36775/18-euco-final-conclusions-en.pdf>

² https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/joint-declaration-eu-legislative-priorities-2018-19_en.pdf

II. NAPREDAK U OSTVARIVANJU ZAKONODAVNIH PRIORITETA

Suzakonodavci su u zadnjih nekoliko mjeseci bitno napredovali u ostvarivanju više zakonodavnih prioriteta, ponajprije kad je riječ o jačanju Schengenskog informacijskog sustava, Aktu o kibersigurnosti te bezgotovinskim načinima plaćanja. Međutim, za mnogo važnih prioritetnih dosjera politički dogovor još nije postignut pa je potrebno nastaviti s radom kako bi bili doneseni prije izbora za Europski parlament (vidjeti i popis svih inicijativa u sigurnosnoj uniji u Prilogu I).

1. Jači i pametniji informacijski sustavi za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama

Komisija pozdravlja znatan napredak koji su Europski parlament i Vijeće ostvarili u pogledu zakonodavnih prijedloga za postizanje **interoperabilnosti informacijskih sustava EU-a** za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama³. Ti bi prijedlozi službenicima graničnog nadzora, službenicima za imigraciju i službenicima za izvršavanje zakonodavstva država članica pružili točne i pouzdane informacije te mogućnost otkrivanja slučajeva višestrukih identiteta i suzbijanja prijevara povezanih s identitetom. Trijalozi su održani 24. listopada 2018., 15. studenoga 2018. i 27. studenoga 2018. U skladu sa Zajedničkom izjavom Komisija poziva suzakonodavce da na sljedećem trijalu 13. prosinca 2018. postignu politički dogovor.

Interoperabilnost informacijskih sustava uključivala bi **vizni informacijski sustav**. U Europskom parlamentu i Vijeću nastavlja se rad na zakonodavnom prijedlogu⁴ iz svibnja 2018. kojim bi se omogućile temeljitije provjere podnositelja zahtjeva za vizu, bojom razmjenom informacija među državama članicama popunile praznine kad je riječ o sigurnosnim informacijama te osigurala potpuna interoperabilnost s drugim bazama podataka na razini EU-a. Komisija poziva suzakonodavce da čim prije donesu svoje pregovaračke mandate kako bi se sporazum o tom dosjeu postigao tijekom sadašnjeg saziva Europskog parlamenta.

Nakon konačnog dogovora interoperabilnost informacijskih sustava omogućila bi i korištenje svih prednosti **pojačanog Schengenskog informacijskog sustava** kako su to suzakonodavci prihvatili 28. studenoga 2018.⁵

Interoperabilnost bi uključivala i predloženo⁶ proširenje **Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije** na državljane trećih zemalja. Prijedlogom se predviđa uspostava središnje baze podataka u kojoj bi se moglo brzo provjeriti ima li koja od država članica informacija o osuđujućim presudama protiv državljana trećih zemalja. Komisija poziva suzakonodavce da na sljedećem trijalu 11. prosinca 2018. zaključe pregovore o toj prioritetnoj zakonodavnoj inicijativi.

Interoperabilnost informacijskih sustava uključivala bi i Eurodac. Prijedlog Komisije za jačanje sustava **Eurodac**⁷ proširio bi njegovo područje primjene tako da on ne bi više uključivao samo identifikaciju tražitelja azila nego i državljana trećih zemalja s nezakonitim

³ COM(2017) 793 final (12.12.2017.), COM(2017) 794 final (12.12.2017.), COM(2018) 478 final (13.6.2018.), COM(2018) 480 final (13.6.2018.).

⁴ COM(2018) 302 final (16.5.2018.).

⁵ COM(2016) 881 final (21.12.2016.), COM(2016) 882 final (21.12.2016.), COM(2016) 883 final (21.12.2016.).

⁶ COM(2017) 344 final (29.6.2017.).

⁷ COM(2016) 272 final (4.5.2016.).

boravkom i onih koji nezakonito ulaze u EU. Komisija je nedavno iznijela prednosti donošenja ovog prijedloga kao jednog od pet prijedloga u okviru zajedničkog europskog sustava azila o kojima bi se uskoro mogao postići dogovor⁸. Te bi prijedloge trebalo donijeti prije izbora za Europski parlament.

Kako bi se uspostavili jači i pametniji informacijski sustavi za upravljanje sigurnošću, granicama i migracijama, Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

Prioriteti iz Zajedničke izjave:

- da postignu dogovor o zakonodavnim prijedlozima o **interoperabilnosti** do kraja ove godine;
- da postignu dogovor o zakonodavnom prijedlogu za proširenje **Europskog informacijskog sustava kaznene evidencije** na državljane trećih zemalja do prosinca 2018.;
- da donešu zakonodavni prijedlog o **Eurodacu**, o kojemu bi dogovor mogao biti postignut vrlo brzo, prije izbora za Europski parlament.

Ostalo:

- da što prije donešu svoje pregovaračke mandate za zakonodavni prijedlog o jačanju **viznog informacijskog sustava**.

2. Jačanje sigurnosti poboljšanim upravljanjem vanjskim granicama

Snažna i pouzdana zaštita vanjskih granica preduvjet je za sigurnost u području slobodnog kretanja bez nadzora unutarnjih granica. To je zajednička zadaća država članica, koje uz pomoć **europske granične i obalne straže** moraju osigurati upravljanje svojim vanjskim granicama i u vlastitom interesu i u zajedničkom interesu svih. U odgovoru na zaključke Europskog vijeća iz lipnja 2018.⁹ Komisija je u rujnu 2018. predložila¹⁰ daljnju konsolidaciju europske granične i obalne straže kako bi Agenciju pripremila za pružanje pouzdanije i trajnije potpore. Komisijin prijedlog državama članicama ostavlja primarnu odgovornost za zaštitu vanjskih granica, no Agenciji daje instrumente da ih u tome podupre sa stalnim snagama od 10 000 europskih službenika graničnog nadzora. Njihova postupna, ali brza uspostava odmah bi povećala kolektivnu sposobnost EU-a za zaštitu vanjskih granica i učinkovitu provedbu vraćanja iz EU-a.

Na zasjedanju Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove 6. prosinca 2018. dogovoren je djelomični opći pristup vraćanju i povezanim vanjskim aspektima prijedloga Komisije. Međutim, potrebno je intenzivirati rad na svim aspektima prijedloga kako bi se u siječnju što prije dobio mandat za početak trijaloga s Europskim parlamentom. U Europskom parlamentu očekuje se da će izvješće Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove biti doneseno u siječnju 2019. Taj je prijedlog nedvojbeno prioritet Europske unije, a Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da donešu predloženo zakonodavstvo za vrijeme trenutačnog saziva Europskog parlamenta.

⁸ Upravljanje svim aspektima migracija: Napredak u okviru Europskog migracijskog programa, COM(2018) 798 final (4.12.12.).

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/media/35936/28-euco-final-conclusions-en.pdf>

¹⁰ COM(2018) 631 final (12.9.2018.).

Radi povećanja sigurnosti boljim upravljanjem vanjskim granicama Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

Inicijative iz govora o stanju Unije 2018.:

- da što prije donesu pune pregovaračke mandate o zakonodavnom prijedlogu o jačanju **europске granične i obalne straže** kako bi se zakonodavstvo donijelo za vrijeme sadašnjeg saziva Europskog parlamenta.

3. Sprečavanje radikalizacije

U Vijeću su odmakli pregovori o prijedlogu uredbe o **sprečavanju širenja terorističkih sadržaja na internetu**, koji je Komisija predstavila u govoru o stanju Unije 2018.¹¹ Svrlja je pružiti jasan, usklađeni pravni okvir za sprečavanje zloporabe pružatelja usluga smještaja na poslužitelju za širenje terorističkih sadržaja, a ujedno osigurati potpunu zaštitu temeljnih prava. Predložena uredba odgovor je na žurne pozive Europskog vijeća¹² i Europskog parlamenta¹³. Komisija pozdravlja donošenje općeg pristupa na sjednici Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove 6. prosinca 2018. te poziva Europski parlament da ubrza svoj rad na tom prijedlogu kako bi bio usvojen za vrijeme sadašnjeg saziva.

Komisija ujedno i dalje svesrdno podupire nastojanja država članica i pružatelja usluga smještaja na poslužiteljima u borbi protiv terorističkih sadržaja na internetu. **Internetski forum EU-a** nastavit će promicati dobrovoljnu suradnju i mjere država članica i pružatelja usluga smještaja na poslužiteljima kojima je cilj smanjiti dostupnost terorističkih sadržaja na internetu i ojačati civilno društvo za plodniji i drugaćiji diskurs na internetu. Na četvrtom internetskom forumu EU-a na ministarskoj razini, održanom 5. prosinca 2018., procijenjen je napredak u uklanjanju terorističkih sadržaja s interneta ostvaren u proteklih dvanaest mjeseci.

Komisija također nastavlja **podupirati sprečavanje radikalizacije u državama članicama**. Na svojem prvom sastanku u Beču, održanom 24. listopada 2018., upravljački odbor za djelovanje Unije u području sprečavanja i suzbijanja radikalizacije¹⁴ dogovorio je godišnje strateške smjernice za mjere i inicijative na razini EU-a za 2019. Strateški prioriteti temelje se na spoznajama stručnjaka (zaključci konferencije na visokoj razini i plenarne sjednice Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji 11. i 12. listopada 2018.), istraživača (Istraživačka konferencija Mreže za osvješćivanje o radikalizaciji 17. listopada 2018.) i drugih mreža i inicijativa EU-a (osobito Europske mreže za strateške komunikacije) te na doprinosima oblikovatelja politika.

Kao dio programa rada za 2018. **Fonda za unutarnju sigurnost** u području policijske suradnje i sprečavanja kriminala Komisija je 28. studenoga 2018. objavila poziv za

¹¹ COM(2018) 640 final (12.9.2018.).

¹² Europsko vijeće je na sjednici 22. i 23. lipnja 2017. pozvalo industriju da „razvije nove tehnologije i alate za poboljšanje automatskog otkrivanja i uklanjanja sadržaja kojima se potiče na teroristička djela. To bi, prema potrebi, trebalo dopuniti relevantnim zakonodavnim mjerama na razini EU-a.“ Na sjednici 28. lipnja 2018. pozdravilo je „namjeru Komisije da predstavi zakonodavni prijedlog kako bi se poboljšalo otkrivanje i uklanjanje sadržaja kojim se potiče mržnja i počinjenje terorističkih djela.“

¹³ Europski parlament u svojoj je rezoluciji o internetskim platformama i jedinstvenom digitalnom tržištu 15. lipnja 2017. pozvao predmetne platforme „da postrože mjere za borbu protiv nezakonitog i štetnog sadržaja“ i zatražio od Komisije da predstavi prijedloge za rješavanje tih pitanja.

¹⁴ C(2018) 5345 (9.8.2018.).

podnošenje prijedloga za ciljano financiranje u iznosu od 5 milijuna EUR za sprečavanje i suzbijanje radikalizacije namijenjeno prioritetnim područjima koje je utvrdila Komisijina Stručna skupina na visokoj razini za borbu protiv radikalizacije: angažman u zajednici, lokalna dimenzija, višeagencijski pristup i mladi¹⁵. Osim toga, organizacije civilnog društva koje se žele suprotstaviti terorističkoj propagandi pružanjem pozitivnih alternativa dobit financijsku potporu EU-a iz Programa jačanja civilnog društva, u koji je izdvojio 12 milijuna EUR za oposobljavanje i financiranje partnera iz civilnog društva za pokretanje kampanja protiv terorističke propagande na internetu.

Radi sprečavanja radikalizacije Komisija poziva Europski parlament:

Inicijativa iz govora o stanju Unije 2018.:

- da prioritetno doneše pregovarački mandat u vezi sa zakonodavnim prijedlogom za sprečavanje širenja **terorističkog sadržaja na internetu** kako bi se zakonodavstvo donijelo za vrijeme sadašnjeg saziva Europskog parlamenta.

4. *Suzbijanje dezinformiranja i jačanje otpornosti izbornih procesa*

Kako je zatražilo Europsko vijeće u lipnju 2018., Komisija i visoka predstavnica su u suradnji s državama članicama 5. prosinca 2018. predstavile **akcijski plan**¹⁶ s dalnjim konkretnim prijedlozima za koordinirani odgovor EU-a na problem koji predstavlja **dezinformiranje**, uključujući i primjerene mandate i povećane resurse za nadležne timove za stratešku komunikaciju Europske službe za vanjsko djelovanje.

Nadalje, Komisija ponovo prati primjenu mjera za suzbijanje dezinformiranja koje je u travnju 2018. najavila u Komunikaciji o suzbijanju dezinformacija na internetu¹⁷ Na **Kodeks prakse za borbu protiv dezinformiranja** za internetske platforme i sektor internetskog oglašavanja prvi su se potpisnici obvezali 16. listopada 2018. Među njima su i tri najveće platforme (Facebook, Google/YouTube, Twitter), pružatelj usluga internetskog preglednika Mozilla te stručna udruženja koja predstavljaju druge internetske platforme i sektor oglašavanja. Kodeks uključuje 15 obveza podijeljenih na pet poglavlja: 1. kontrola prikaza oglasa; 2. političko oglašivanje i oglašivanje povezano s određenim polemičkim pitanjima; 3. integritet usluga; 4. osnaživanje potrošača; i 5. osnaživanje istraživačke zajednice. Komisija će prvih 12 mjeseci ponovo i kontinuirano pratiti primjenu Kodeksa, osobito s obzirom na izbore za Europski parlament 2019.¹⁸ Pokaže li se da su provedba i učinak Kodeksa prakse nezadovoljavajući, Komisija može predložiti daljnje mjere, uključujući regulatorne.

Kako bi se osigurala **otpornost izbornih procesa**, Komisija je predložila niz inicijativa za otklanjanje prijetnji napada na izbornu infrastrukturu i informacijske sustave kampanja te rizika od zlouporabe osobnih podataka radi namjernog utjecanja na ishod europskih izbora. Komisija je 12. rujna 2018. donijela Komunikaciju o osiguravanju slobodnih i poštenih

¹⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/isfp-2018-ag-ct-rad;freeTextSearchKeyword=;typeCodes=1;statusCodes=31094501,31094502;programCode=ISFP;programDivisionCode=null;focusAreaCode=null;crossCuttingPriorityCode=null;callCode=Default;sortQuery=openingDate;orderBy=asc;onlyTenders=false>

¹⁶ JOIN (2018) 36 (5.12.2018.).

¹⁷ COM(2018) 236 final (26.4.2018.).

¹⁸ COM(2018) 794 (5.12.2018.).

europskih izbora¹⁹ i Preporuku o mrežama suradnje u području izbora, transparentnosti na internetu, zaštiti od kibersigurnosnih incidenata i borbi protiv kampanja dezinformiranja u kontekstu izbora za Europski parlament. Europska mreža za suradnju u području izbora poslužit će kao forum za koordinaciju primjene Preporuke, a zaključci Vijeća o tim mjerama planirani su za početak 2019.

Osim Komunikacije i Preporuke Komisija je podnijela i smjernice za primjenu prava Unije o zaštiti podataka, čiji je cilj pomoći relevantnim dionicima u primjeni obveza o zaštiti podataka u skladu s pravom Unije u kontekstu izbora²⁰ te **zakonodavni prijedlog za ciljane izmjene Uredbe o financiranju stranaka iz 2014.**²¹ Odbor za ustavna pitanja Europskog parlamenta glasovao je o svojem izvješću 6. prosinca 2018., a na plenarnoj sjednici u prosincu 2018. Europski parlament trebao bi donijeti svoj pregovarački mandat. Komisija poziva Vijeće da doneše svoj pregovarački mandat u prosincu 2018. kako bi oba suzakonodavca mogla odmah započeti s trijalogom da bi predložene ciljane izmjene bile donesene na vrijeme prije izbora za Europski parlament 2019.

Komisija je 15. i 16. listopada organizirala **Konferenciju na visokoj razini o kibernetičkim prijetnjama izborima** kao podlogu za svoj rad na povećanju sigurnosti i otpornosti izbornih procesa na rastuće i promjenjive kiberprijetnje. Konferencija je okupila vodeće stručnjake iz cijelog svijeta koji su raspravljali o najboljim načinima za daljnji razvoj postojećih inicijativa. Nakon konferencije organizirana je i radionica na visokoj razini za države članice, čiji je cilj bilo okupiti predstavnike nacionalnih izbornih povjerenstava i dužnosnike zadužene za kibersigurnost. Bio je to prvi put da su se okupili predstavnici državnih tijela za izbore i kibersigurnost kako bi raspravljali o najboljim načinima za otklanjanje kibernetičkih prijetnji izborima.

Na **Kolokviju o temeljnim pravima**, održanom 26. i 27. studenoga 2018., sastali su se nacionalni i europski oblikovatelji politika na visokoj razini, predstavnici akademске zajednice i civilnog društva, medija, međunarodnih organizacija i privatnog sektora da bi raspravljali o širokoj temi demokracije u EU. Zaključci Kolokvija bit će temelj za rad europske mreže za suradnju u području izbora, čiji će se članovi na poziv Komisije prvi put sastati u siječnju.

Kako bi se suzbile dezinformacije i zajamčila otpornost izbornih procesa, Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

Inicijative iz govora o stanju Unije 2018.:

- da osiguraju da predložene **ciljane izmjene Uredbe o financiranju stranaka** budu donesene na vrijeme uoči izbora za Europski parlament 2019.;

Pismo namjere 2018.:

- da žurno i odlučno provedu mjere iz **Zajedničkog akcijskog plana za borbu protiv dezinformiranja**, koji je Europska komisija predstavila 5. prosinca 2018.

5. Jačanje kibersigurnosti

¹⁹ COM(2018) 637 final (12.9.2018.).

²⁰ COM(2018) 638 final (12.9.2018.).

²¹ COM(2018) 636 final (12.9.2018.).

Kao dio mjera iz Zajedničke komunikacije²² „Otpornost, odvraćanje i obrana: jačanje kibersigurnosti EU-a“ iz rujna 2017. suzakonodavci su od 13. rujna do 10. prosinca 2018. održali pet trijaloga o predloženom **Aktu o kibersigurnosti**²³ te su postigli politički dogovor. Aktom o kibersigurnosti, koji će sada biti formalno donesen kako bi što prije stupio na snagu, jača se mandat Agencije Europske unije za mrežnu i informacijsku sigurnost te se uspostavlja okvir EU-a za kibersigurnosnu certifikaciju proizvoda, usluga i procesa informacijskih i komunikacijskih tehnologija.

Komisija pozdravlja napredak ostvaren u pogledu njezinog zakonodavnog prijedloga o **bezgotovinskim sredstvima plaćanja**²⁴. Predloženim pravilima modernizirat će se pravni okvir EU-a za suzbijanje prijevara i krivotvoreњa bezgotovinskih sredstava plaćanja prilagođavajući ga novim izazovima i tehnološkim novitetima, kao što su virtualne valute i plaćanja preko mobilnih uređaja, te uklanjajući prepreke operativnoj suradnji i jačajući prevencijske mjere i pomoć za žrtve. Razgovori u okviru trijaloga započeli su u rujnu 2018., a na zadnjem sastanku 28. studenoga 2018. postignut je privremeni dogovor. Komisija poziva suzakonodavce da na sljedećem trijalu 12. prosinca 2018. dovrše pregovore o tom dosjeu.

Polazeći od ambicioznih kibersigurnosnih inicijativa najavljenih 2017., Komisija je u rujnu 2018. iznijela prijedlog uredbe o osnivanju **Europskog centra za stručnost u području kibersigurnosti, industrije, tehnologije i istraživanja i Mreže nacionalnih koordinacijskih centara**, čiji je cilj poduprijeti kibersigurnosne tehnološke i industrijske kapacitete te je temelj Europe koja štiti. To je povezano s ključnim ciljem povećanja konkurentnosti Unijine kibersigurnosne industrije i pretvaranja kibersigurnosti u prednost drugih europskih industrija u odnosu na konkurenčiju. Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da žurno donesu svoje pregovaračke mandate kako bi što prije mogli započeti trijaloge, uzimajući u obzir tekuće pregovore o programu Digitalna Europa.

S obzirom na globalnu prirodu kiberprijetnji međunarodna suradnja u području kibersigurnosti iznimno je važna. Predstavnici Ministarstva domovinske sigurnosti SAD-a i Europske komisije sudjelovali su 23. i 24. listopada 2018. na **radionici o pristupima politike kibersigurnosti** kako bi istražili načine da pojačaju suradnju. Sudionici su identificirali nekoliko mogućnosti za olakšavanje bilateralne suradnje te su poduprli daljnju razmjenu mišljenja na radnoj razini o certificiranju informacija, upravljanju rizicima u lancima opskrbe, upravljanju radnom snagom i vještinama te istraživačkim i razvojnim prioritetima u pogledu kibersigurnosti.

U proteklih nekoliko mjeseci Europska služba za vanjsko djelovanje u suradnji s Komisijom održala je još jedan krug **dijaloga o kibersigurnosti** s SAD-om (10. rujna 2018.) i Kinom (16. studenoga 2018.), a dijalog s Indijom u planu je za 12. prosinca 2018. Dijalozi su obuhvaćali pitanja primjene kibernetičkih normi, mjere za izgradnju povjerenja u području kibersigurnosti te primjenu međunarodnog prava u kiberprostoru. Proteklih mjeseci ostvaren je i velik napredak u primjeni Okvira za zajednički diplomatski odgovor EU-a na zlonamjerne kiberaktivnosti („**alati za kiberdiplomaciju**“)²⁵, na što je Europsko vijeće pozvalo u lipnju 2018. i u svojim zaključcima o uspostavi restriktivnih mjera EU-a u pogledu kibernetičkih napada od listopada 2018.

²² JOIN(2017) 450 final (13.9.2017.).

²³ COM(2017) 477 final (13.9.2017.).

²⁴ COM(2017) 489 final (13.9.2017.).

²⁵ Dokument Vijeća 9916/17.

Radi povećanja kibersigurnosti Komisija poziva Europski parlament i Vijeće:

Inicijative iz govora o stanju Unije 2018.:

- da što prije donesu pregovaračke mandate o zakonodavnom prijedlogu o **Europskom centru za stručnost u području kibersigurnosti, industrije, tehnologije i istraživanja i Mreži nacionalnih koordinacijskih centara** kako bi se za vrijeme sadašnjeg saziva Europskog parlamenta ostvario što veći napredak.

Ostalo:

- da u prosincu 2018. postignu konačni dogovor o zakonodavnom prijedlogu o **bezgotovinskim sredstvima plaćanja**.

6. Sužavanje prostora za djelovanje terorista

Učinkovite istrage, procesuiranje i kažnjavanje kaznenih djela uvelike ovise o elektroničkim dokazima. Dostupnost takvih dokaza osobito je važno za procesuiranje prekograničnih kaznenih djela kao što su terorizam i kiberkriminalitet. Komisija pozdravlja odluku Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove od 7. prosinca 2018. o donošenju općeg pristupa o predloženoj uredbi Komisije iz travnja 2018. o poboljšanju prekograničnog pristupa **elektroničkim dokazima** u kaznenim istragama²⁶. S obzirom na važnost elektroničkih dokaza za kaznene istrage kod gotovo svih vrsta kaznenih djela te s obzirom na Zajedničku izjavu Komisija poziva Europski parlament da ubrza rad na tom prijedlogu kako bi bio donesen za vrijeme sadašnjeg saziva.

Kad je riječ o **međunarodnom razvoju događaja u pogledu elektroničkih dokaza**, Komisija pozorno prati napredak pregovora o Drugom dodatnom protokolu uz Budimpeštansku konvenciju Vijeća Europe o kibernetičkom kriminalu koji se odnose na pristup elektroničkim dokazima. Osim toga, sporazumom sa SAD-om osigurala bi se pravna jasnoća za tijela za izvršavanje zakonodavstva obiju strana te izbjegle proturječne pravne obveze za pružatelje usluga. Na ministarskom sastanku za pravosuđe i unutarnje poslove između EU-a i SAD-a održanom u Washingtonu 8. i 9. studenoga 2018. predstavnici obiju strana naglasili su važnost brzog prekograničnog pristupa elektroničkim dokazima za tijela za izvršavanje zakonodavstva i za pravosudna tijela. Namjera je Komisije predložiti zajedničko i hitno donošenje dviju preporuka za pregovaračke smjernice o ta dva međunarodna aspekta, uzimajući u obzir napredak ostvaren u raspravama o prijedlozima povezanima s elektroničkim dokazima i o potrebi za jasnoćom u pogledu parametara i zaštitnih mehanizama budućih unutarnjih dogovora EU-a.

S obzirom na važnost omogućavanja pristupa financijskim informacijama tijelima za izvršavanje zakonodavstva Komisija je u travnju 2018. donijela zakonodavni prijedlog o **olakšavanju uporabe financijskih i drugih informacija** u svrhu sprečavanja, otkrivanja, istraživanja ili progona teških kaznenih djela²⁷. Tim se prijedlogom nastoji imenovanim tijelima za izvršavanje zakonodavstva i uredima za oduzimanje imovinske koristi osigurati izravan pristup informacijama o bankovnim računima koje se pohranjuju u nacionalnim

²⁶ COM(2018) 225 final (17.4.2018.). Nastavljaju se pregovori o popratnoj Direktivi o utvrđivanju uskladištenih pravila za imenovanje pravnih zastupnika za potrebe prikupljanja dokaza u kaznenim postupcima (COM(2018) 226 final (17.4.2018.)).

²⁷ COM(2018) 213 final (17.4.2018.).

centraliziranim registrima bankovnih računa te ojačati suradnja između finansijsko-obavještajnih jedinica i tijela za izvršavanje zakonodavstva. Vijeće je 21. studenoga 2018. donijelo opći pristup o tom dosjeu. Nakon što je Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove 3. prosinca 2018. donio izvješće, očekuje se da će Europski parlament tijekom plenarnog zasjedanja u prosincu 2018. donijeti svoj pregovarački mandat. Komisija pozdravlja ostvareni napredak i poziva suzakonodavce da bez odgode nastave s međuinsticujskim pregovorima kako bi postigli dogovor prije europskih izbora.

U travnju 2018., Komisija je iznijela zakonodavni prijedlog o **ograničenjima za stavljanje na tržiste i uporabu prekursora eksploziva**²⁸ kako bi se ograničio pristup opasnim prekursorima eksploziva koji bi se mogli zloupotrijebiti za proizvodnju eksploziva kućne izrade. Tim se prijedlogom nastoje ukloniti sigurnosni propusti nizom mjera, kao što su zabrana dodatnih kemikalija, obvezne provjere kaznene evidencije osoba koje podnose zahtjev za dozvolu za kupnju ograničenih tvari te pojasniti da se pravila koja su primjenjiva na gospodarske subjekte primjenjuju i na društva koja posluju na internetu. Očekuje se da će Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta svoje izvješće donijeti 10. prosinca 2018. S obzirom na napredak postignut oko tog dosjea, Komisija poziva Vijeće da svoj pregovarački mandat doneše još u prosincu 2018., a oba suzakonodavca poziva da dogovor postignu tijekom sadašnjeg saziva Europskog parlamenta.

Drugi zakonodavni prijedlog koji je Komisija iznijela u travnju 2018. imao je za cilj ojačati sigurnost osobnih iskaznica državljana Unije i boravišnih isprava²⁹. Prijedlogom se prvenstveno uvode minimalna **sigurnosna obilježja osobnih iskaznica**, koja će morati uključivati biometrijske identifikatore (prikaz lica i dva otiska prstiju) na beskontaktnom čipu. Taj je prijedlog naveden kao prioritet u Programu rada Komisije za 2019. Vijeće je 14. studenoga 2018. donijelo mandat za pokretanje pregovora s Parlamentom o tom prijedlogu. Parlament je 3. prosinca 2018. na temelju izvješća Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove prihvatio pokretanje pregovora. Razgovori u okviru trijaloga započet će uskoro, a Komisija će podržati suzakonodavce u sada već izglednom donošenju prijedloga prije idućih izbora za Europski parlament.

²⁸ COM(2018) 209 final (17.4.2018.).

²⁹ COM(2018) 212 final (17.4.2018.).

Radi sužavanja prostora za djelovanje terorista Komisija poziva:

Prioriteti iz Zajedničke izjave:

- Europski parlament da hitno doneše pregovarački mandat o zakonodavnim prijedlozima o **elektroničkim dokazima** te bez odgode započne trijalog s Vijećem;
- Europski parlament i Vijeće da prije izbora za Europski parlament postignu dogovor o zakonodavnom prijedlogu o **olakšavanju uporabe financijskih podataka**.

Ostalo:

- Europski parlament i Vijeće da do kraja 2018. donesu svoj pregovarački mandat o zakonodavnom prijedlogu o pooštrenju **ograničenja u pogledu stavljanja na tržiste i uporabe prekursora eksploziva**;
- Europski parlament i Vijeće da postignu dogovor o zakonodavnom prijedlogu za poboljšanje **sigurnosnih obilježja nacionalnih osobnih iskaznica i boravišnih isprava** kako bi bio donesen prije izbora za Europski parlament.

III. PROVEDBA DRUGIH PRIORITETNIH DOSJEA U PODRUČJU SIGURNOSTI

1. Provedba zakonodavnih mjera koje se odnose na sigurnosnu uniju

Za ostvarenje prednosti učinkovite i istinske sigurnosne unije ključna je potpuna i pravilna provedba dogovorenih mjera. Komisija aktivno podupire države članice, među ostalim i financiranjem i olakšavanjem razmjene dobre prakse. Prema potrebi koristi sve svoje ovlasti na temelju Ugovora za izvršavanje zakonodavstva EU-a, uključujući i postupke zbog povrede.

Budući da je rok za provedbu **Direktive o evidenciji podataka o putnicima**³⁰ istekao 25. svibnja 2018., Komisija je 19. srpnja 2018. pokrenula postupak zbog povrede protiv 14 država članica jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se u potpunosti prenosi Direktiva³¹, koja je ključni instrument u borbi protiv terorizma i teških kaznenih djela. U međuvremenu je pet država članica izvijestilo o potpunom prenošenju Direktive³². Usporedno s tim Komisija i dalje podupire sve države članice u nastojanjima da dovrše razvoj svojih sustava evidencije podataka o putnicima, među ostalim olakšavanjem razmjene informacija i primjera dobre prakse.

Rok za prenošenje **Direktive o suzbijanju terorizma**³³ istekao je 8. rujna 2018. Komisija je 21. studenoga 2018. pokrenula postupke zbog povrede protiv 16 država članica jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se u potpunosti prenosi Direktiva³⁴.

³⁰ Direktiva (EU) 2016/681 (27.4.2016.).

³¹ Bugarska, Češka, Estonija, Grčka, Španjolska, Francuska, Cipar, Luksemburg, Nizozemska, Austrija, Portugal, Rumunjska, Slovenija i Finska. Komisija prima odgovore država članica, uključujući obavijesti o predmetnom zakonodavstvu, koji se trenutačno analiziraju (vidjeti i bilješku 47.).

³² Bugarska, Francuska, Luksemburg, Austrija i Grčka (stanje 6. prosinca 2018.).

³³ Direktiva (EU) 2017/541 (15.3.2017.).

³⁴ Belgija, Bugarska, Češka, Estonija, Grčka, Španjolska, Hrvatska, Cipar, Litva, Luksemburg, Malta, Austrija, Poljska, Portugal, Rumunjska i Slovenija.

Rok za prenošenje **Direktive o nadzoru nabave i posjedovanja oružja**³⁵ istekao je 14. rujna 2018. Komisija je stoga 22. studenoga 2018. pokrenula postupke zbog povrede protiv 25 država članica jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se u potpunosti prenosi Direktiva³⁶. Nakon pokretanja postupaka zbog povrede još je jedna država članica izvijestila o potpunom prenošenju mjera³⁷.

Rok za prenošenje **Direktive o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka**³⁸ u nacionalno zakonodavstvo istekao je 6. svibnja 2018. Komisija je 19. srpnja 2018. pokrenula postupke zbog povrede protiv 19 država članica jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se u potpunosti prenosi Direktiva³⁹.

Prema informacijama o kojima su države članice obavijestile Komisiju, **Direktiva o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava**⁴⁰ u potpunosti je prenesena u 21 državi članici te djelomično prenesena u još tri države članice⁴¹. Komisija je u 18 od 21 države članice provela *prima facie* provjere, koje su potvrđile da je, kako se čini, prenošenje potpuno. Komisija je 19. srpnja 2018. bila pokrenula postupke zbog povrede i izostanka potpune obavijesti protiv 17 država članica koje nisu poslale obavijest prije roka za prenošenje, koji je istekao 9. svibnja 2018.⁴²

Države članice su u okviru prenošenja Direktive o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava Komisiji do 9. studenoga 2018. morale dostaviti informacije o takozvanim operatorima ključnih usluga identificiranim na njihovom državnom području. To su javni i privatni subjekti koji, u skladu s odredbama Direktive, trebaju osigurati svoje mrežne i informacijske sisteme te prijaviti ozbiljne incidente. Dosad je 19 država članica Komisiji poslalo povratne informacije, a njih 16 dostavilo joj je relevantne informacije⁴³. Komisija će sada ocijeniti dobivene informacije kako bi pripremila izvješće o ujednačenosti pristupa procesu identifikacije u državama članicama.

Komisija ocjenjuje i prenošenje **Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca**⁴⁴ te nastoji osigurati da se pravila provode na terenu. Komisija je pokrenula postupke zbog povrede protiv 21 države članice jer nisu izvijestile o donošenju nacionalnog zakonodavstva kojim se

³⁵ Direktiva (EU) 2017/853 (17.5.2017.).

³⁶ Belgija, Bugarska, Češka, Njemačka, Estonija, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Cipar, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Austrija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska, Ujedinjena Kraljevina.

³⁷ Francuska (stanje 6. prosinca 2018.).

³⁸ Direktiva (EU) 2016/680 (27.4.2016.).

³⁹ Belgija, Bugarska, Češka, Estonija, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Cipar, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovenija i Finska. Komisija prima odgovore država članica, uključujući obavijesti o predmetnom zakonodavstvu, koji se trenutačno analiziraju (vidjeti i bilješku 51.).

⁴⁰ Direktiva (EU) 2016/1148 (27.4.2016.).

⁴¹ Bugarska, Češka, Danska, Njemačka, Grčka, Estonija, Irska, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina izvijestili su o potpunom prenošenju. Litva, Mađarska i Latvija izvijestile su o djelomičnom prenošenju (stanje 6. prosinca 2018.).

⁴² Belgija, Bugarska, Danska, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Austrija, Poljska, Portugal i Rumunjska. Komisija prima odgovore država članica, uključujući obavijesti o predmetnom zakonodavstvu, koji se trenutačno analiziraju (vidjeti i bilješku 48.).

⁴³ Cipar, Češka, Njemačka, Danska, Estonija, Španjolska, Finska, Francuska, Hrvatska, Mađarska, Litva, Nizozemska, Poljska, Portugal, Švedska i Ujedinjena Kraljevina (stanje 6. prosinca 2018.).

⁴⁴ Direktiva (EU) 2015/849 (20.5.2015.).

prenosi Direktiva⁴⁵. I dalje će se, prema potrebi, služiti svojim ovlastima kako bi osigurala potpunu provedbu te Direktive. Kao dopuna toj Direktivi 3. prosinca 2018. u EU-u su stupile na snagu nove mjere kaznenog prava za sprečavanje pranja novca. Novom Direktivom⁴⁶ uskladit će se kaznena djela i kazne za pranje novca utvrđivanjem jednako strogih kazni u cijelom EU-u, s minimalnom kaznom zatvora u trajanju od četiri godine. Države članice imaju 24 mjeseca da prenesu Direktivu i o tome obavijeste Komisiju.

Komisija poziva sve države članice da u potpunosti provedu i primijene sve mjere i instrumente EU-a koji su dogovoreni u okviru sigurnosne unije.

Budući da je rok za prenošenje istekao, Komisija je pokrenula postupke zbog povrede te poziva države članice da hitno poduzmu sve potrebne mjere za potpuno prenošenje sljedećih direktiva u nacionalno pravo i o tome je izvijeste:

- **Direktive o evidenciji podataka o putnicima**, o čijem prenošenju u nacionalno pravo još nije izvjestilo šest država članica, a tri države članice trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁴⁷;
- **Direktive o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava**, o čijem prenošenju u nacionalno pravo još nisu izvijestile četiri države članice, a tri države članice trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju;⁴⁸
- **Direktive o suzbijanju terorizma**, o čijem prenošenju u nacionalno pravo još nije izvjestilo sedam država članica, a devet država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁴⁹;
- **Direktive o nadzoru nabave i posjedovanja oružja**, o čijem prenošenju u nacionalno pravo još nije izvjestilo 19 država članica, a pet država članica treba dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁵⁰;
- **Direktive o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka**, o čijem prenošenju u nacionalno pravo još nije izvjestilo 11 država članica, a dvije države članice trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju⁵¹; i:
- **Četvrte direktive o sprečavanju pranja novca**, o čijem prenošenju tri države članice

⁴⁵ Belgija, Bugarska, Danska, Estonija, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Cipar, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Austrija, Poljska, Portugal, Rumunjska, Slovačka i Finska.

⁴⁶ Direktiva (EU) 2018/1673 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o borbi protiv pranja novca kaznenopravnim sredstvima

⁴⁷ Španjolska, Cipar, Nizozemska, Portugal, Rumunjska i Finska još nisu izvijestili o prenošenju. Češka, Estonija i Slovenija izvijestile su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 6. prosinca 2018.).

⁴⁸ Belgija, Luksemburg, Austrija i Rumunjska još nisu izvijestili o prenošenju. Litva, Mađarska i Latvija izvijestile su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 6. prosinca 2018.).

⁴⁹ Bugarska, Grčka, Cipar, Luksemburg, Malta, Poljska i Rumunjska još nisu izvijestili o prenošenju. Belgija, Češka, Estonija, Španjolska, Hrvatska, Litva, Austrija, Portugal i Slovenija izvijestili su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 6. prosinca 2018.).

⁵⁰ Belgija, Bugarska, Njemačka, Estonija, Irska, Grčka, Španjolska, Cipar, Latvija, Luksemburg, Mađarska, Nizozemska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska i Švedska još nisu izvijestili o prenošenju. Češka, Litva, Malta, Portugal i Ujedinjena Kraljevina izvijestili su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 6. prosinca 2018.).

⁵¹ Bugarska, Estonija, Grčka, Španjolska, Cipar, Latvija, Nizozemska, Poljska, Rumunjska, Slovenija i Finska još nisu izvijestili o prenošenju. Češka i Portugal izvijestili su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju (stanje 6. prosinca 2018.).

trebaju dovršiti postupak izvješćivanja⁵².

2. Spremnost i zaštita

Godinu dana nakon donošenja Komisijina Akcijskog plana za **zaštitu javnih prostora**⁵³ iz 2017. ostvaren je velik napredak u njegovoj provedbi u svim područjima, posebice kad je riječ o pružanju smjernica i finansijskoj potpori EU-a državama članicama.

Održano je šest sastanaka s tijelima javne uprave i privatnim operatorima na kojima su razmijenjeni primjeni dobre prakse i informacije o tome kako operatori i tijela javne uprave mogu povećati sigurnost različitih vrsta javnih prostora, uključujući hotele, trgovačke centre, prometne objekte, stadione i kulturne institucije. Premda i tijela javne uprave i operatori poduzimaju inicijative za povećanje sigurnosti svojih objekata, na sastancima se ispostavilo da još uvijek ima nekih poteškoća i manjkavosti. Dok neki sektori imaju razvijenu sigurnosnu kulturu, drugi tek sad uvode sustavne pristupe zaštiti svojih objekata. Forum operatora, skupina pod vodstvom Komisije koja potiče javno-privatna partnerstva u području sigurnosti, održao je sastanak svih sektora 26. studenoga 2018. Sudionici su pozdravili smjernice službi Komisije, koje donose primjere dobre prakse za mjere koje bi operatori i tijela javne uprave trebali primijeniti za veću sigurnost javnih prostora.

Nakon Komisijine tehničke radionice s urbanistima i lokalnim dužnosnicima zaduženima za sigurnost iz europskih gradova, koja je održana u lipnju 2018., Komisijin Zajednički istraživački centar pripremio je dva izvješća s pregledom postojećih smjernica za zaštitu javnih prostora i sustave pregrada. Pripremljene su i prve europske smjernice za odabir pravilnih rješenja za pregrade, što urbanistima omogućuje da povećaju sigurnost u urbanim područjima, a da središta gradova ne izgledaju poput utvrda.

I ta se nastojanja podupiru **finansijskim sredstvima EU-a**. U okviru poziva na dostavu prijedloga Fonda za unutarnju sigurnost – Policija iz 2017. odabrano je osam projekata usmjerenih na zaštitu javnih prostora, od koncepata sigurnosti u urbanim područjima do povećanja sigurnosti projektiranjem, zaštite od napada vozilima, podizanja razine zaštite u željezničkom prometu i razvoja koncepata osposobljavanja do informativnih kampanja. U okviru poziva na dostavu prijedloga Fonda za unutarnju sigurnost – Policija iz 2018. financirat će se dodatne mjere⁵⁴. Otvoren je i poziv na dostavu prijedloga u okviru inicijative Inovativne mjere za gradove, kao dio Europskog fonda za regionalni razvoj⁵⁵, kako bi se pronašla inovativna rješenja za sigurnosna pitanja u gradovima. Nadalje, poseban poziv za dostavu istraživačkih prijedloga uključen je u radni program Obzor 2020. Sigurna društva za razdoblje 2018.–2020., s ciljem razvoja inovativnih rješenja za zaštitu javnih prostora.

Kao što je zatražilo Europsko vijeće na sastancima u ožujku i listopadu 2018., Komisija je intenzivirala svoje **djelovanje protiv kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih prijetnji** te svoju suradnju s državama članicama, osobito u pogledu kemijskih prijetnji. Stručnjaci Komisije i država članica pripremili su zajednički popis opasnih kemijskih tvari te će sada zajedno s proizvođačima raditi na poboljšanju sposobnosti njihovog otkrivanja.

⁵² Luksemburg, Austrija i Rumunjska izvjestili su o djelomičnom prenošenju i tek trebaju dovršiti postupak izvješćivanja o prenošenju. Preostalih 18 država članica izvjestilo je o potpunom prenošenju, koje Komisija trenutačno ocjenjuje (stanje 6. prosinca 2018.).

⁵³ COM(2017) 612 final (18.10.2017.).

⁵⁴ https://ec.europa.eu/home-affairs/financing/fundings/security-and-safeguarding-liberties/internal-security-fund-police/union-actions_en, poziv otvoren do 16. siječnja 2019.

⁵⁵ <https://www.uia-initiative.eu/en/urban-security>, poziv otvoren do 31. siječnja 2019.

Komisija je pokrenula dijalog i s privatnim sektorom kako bi istražili mogućnosti da se teroristima oteža pristup kemijskim tvarima koje se mogu upotrijebiti kao prekursori za kemijske napade. U Europskom centru za osposobljavanje u području nuklearne sigurnosti provodi i edukativnu kampanju osposobljavanja kako bi nacionalna tijela za izvršavanje zakonodavstva osposobila za otkrivanje radioloških i nuklearnih materijala. Više od 100 policijskih službenika u obuci će se koristiti sofisticiranom opremom i nuklearnim materijalom kako bi bili spremniji na mogući napad radiološkim oružjem.

Polazeći od zaključaka Europskog vijeća iz lipnja 2018., Vijeće za vanjske poslove donijelo je 15. listopada 2018. **novi režim mjera ograničavanja** radi suzbijanja uporabe i širenja kemijskog oružja. To će EU-u omogućiti uvođenje sankcija, koje će se sastojati od zabrane putovanja u EU i zamrzavanja imovine za osobe i subjekte uključene u razvoj i uporabu kemijskog oružja, bez obzira na njihovo državljanstvo ili lokaciju⁵⁶.

Od 5. do 23. studenoga 2018. EU i NATO proveli su usporednu i koordiniranu **vježbu za postupanje u slučaju hibridne prijetnje**. Cilj je bio u sigurnom okruženju poboljšati i povećati, sposobnost EU-a za reagiranje na složenu krizu hibridne prirode s unutarnjom i vanjskom dimenzijom te poboljšati suradnju s NATO-om. U vježbi su sudjelovale relevantne institucije i tijela EU-a, 25 država članica, Norveška i osam agencija EU-a. Švicarska je imala ulogu promatrača.

Kad je riječ o **spremnosti i zaštiti**, Komisija:

- poziva države članice da nastave s radom na potpunoj provedbi Akcijskog plana za poboljšanje spremnosti s obzirom na rizike za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost do kraja 2019.;
- poziva države članice i privatni sektor da intenziviraju suradnju na poboljšavanju zaštite javnih prostora i da rade na potpunoj primjeni Akcijskog plana za zaštitu javnih prostora.

3. Istraživanja u području sigurnosti

Istraživanja EU-a u području sigurnosti jedan su od temelja sigurnosne unije jer omogućuju inovacije u području tehnologije i znanja koje su ključne za razvoj sposobnosti za suočavanje s današnjim sigurnosnim izazovima, predviđanje budućih prijetnji i doprinos konkurentnijoj europskoj sigurnosnoj industriji. To je osobite važno s obzirom na potrebu uzimanja u obzir strateških sigurnosnih pitanja, kao što su lanaca opskrbe digitalne infrastrukture i podrijetlo tehnoloških komponenti.

U usporedbi s drugim područjima financiranje EU-a ključno je za istraživanja u području sigurnosti jer predstavlja oko 50 % svih javnih sredstava za istraživanja u području sigurnosti na razini EU-a i nacionalnoj razini⁵⁷. Od početka istraživanja u području sigurnosti na razini EU-a 2007. EU je s više od 2 milijarde EUR sudjelovao u financiranju više od 400 projekata, među ostalim i u područjima na koje utječu politike EU-a, kao što su skeneri u zračnim

⁵⁶ Uredba Vijeća (EU) 2018/1542 od 15. listopada 2018. o mjerama ograničavanja u pogledu širenja i uporabe kemijskog oružja.

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1542>

⁵⁷ Samo osam država članica izjavilo je da su uspostavile strukturirani program istraživanja u području nacionalne sigurnosti.

lukama, napredna forenzika, alati za suprotstavljanje radikalizaciji na internetu, metode prikupljanja elektroničkih dokaza u kaznenim postupcima te tehnologije za djelatnike hitnih službi. Tehnološki trendovi budućnosti, kao što su umjetna inteligencija, kognitivni sustavi i podatkovna analitika, također su dobro zastupljeni u tekućim projektima.

Najnoviji projekti pokazuju izravnu povezanost istraživanja s provedbom i razvojem politika: u sigurnosti granica i upravljanju lancima opskrbe⁵⁸, u kemijskim, biološkim, radiološkim i nuklearnim rizicima⁵⁹, u postupanju s elektroničkim dokazima⁶⁰ i u području pomorskog nadzora⁶¹.

S obzirom na specifičnosti sigurnosnog sektora (u kojemu tržište uglavnom predstavljaju tijela javne uprave) odgovarajuća primjena rezultata istraživanja može se zajamčiti samo ako se istraživanja prepoznaju kao jedan od sastavnih elemenata šireg procesa razvoja sposobnosti koji povezuje oblikovatelje politika, struku, poslovni sektor i akademsku zajednicu. Neposredna uključenost svih dionika od rane faze ključna je za identificiranje manjkavosti u sposobnostima te definiranje prioriteta u sposobnostima koji mogu, kad je to potrebno, pokrenuti ciljana istraživanja. U promicanju takvog pristupa Komisija blisko surađuje sa svim relevantnim dionicima.

Radi informiranja o rezultatima u Bruxellesu je 5. i 6. prosinca održan **Security Research Event 2018**. s ciljem demonstriranja utjecaja rezultata istraživanja u području sigurnosti koja financira EU,, na kojem se okupilo približno 900 dionika iz cijele Europe. Istog se tjedna okupila i „Zajednica korisnika za sigurna, zaštićena i otporna društva“, s posebnim panelima posvećenim nizu tema vezanih uz istraživanja u području sigurnosti, a održan je i godišnji sastanak Međunarodnog foruma za razvoj inovacija za djelatnike hitnih službi.

Kao dio svojeg prijedloga za budući Okvirni program istraživanja i inovacija (Obzor Europa, dio sljedećeg Višegodišnjeg finansijskog okvira za razdoblje 2021.–2027.), Komisija je jasno pokazala da istraživanja u području sigurnosti trebaju ostati važan prioritet. Program Obzor Europa imat će za cilj postići veću komplementarnost s drugim istraživačkim programima u područjima kao što je obrana te sinergije s povezanim programima financiranja kao što su

⁵⁸ U projektu CORE tehnologija lanca blokova prvi je put upotrijebljena u upravljanju lancima opskrbe. Nekoliko velikih logističkih trgovacačkih društava, npr. MAERSK-IBM, Seacon Logistics i Royal Flora Holland, nastavljaju unapređevati rješenja razvijena u projektu CORE za izgradnju vlastitih internetskih logističkih sustava; identifikacijski broj projekta 603993, FP7-SEC-2013-1, početak 1.5.2014., pojedinosti dostupne na: https://cordis.europa.eu/project/rcn/188515_en.html

⁵⁹ U projektu TOXITRIAGE razvijen je praktičan sustav za otkrivanje kemijskih i bioloških prijetnji te učinkovit koordinacijski mehanizam za trijažu žrtava, koji uključuje različite vrste hitnih službi, identifikacijski broj projekta 653409, H2020-DRS-2014, početak 1.9.2015., pojedinosti dostupne na: https://cordis.europa.eu/project/rcn/194860_en.html

⁶⁰ U projektu EVIDENCE definiran je plan djelovanja s prikazom strategija, ciljeva i mjera potrebnih za uspostavu Zajedničkog europskog okvira za pravilno i usklađeno postupanje s elektroničkim dokazima. Ti su rezultati poslužili kao temelj za početnu procjenu učinka za Komisiju zakonodavni prijedlog u tom području, identifikacijski broj projekta 608185, FP7-SEC-2013-1, početak 1.3.2014., pojedinosti dostupne na: https://cordis.europa.eu/project/rcn/185514_en.html

⁶¹ Projekt CLOSEYE bio je prvi primjer toga kako istraživanja koja financira EU mogu premostiti jaz između identifikacije manjkavosti u sposobnostima i upotrebe tehnoloških rješenja za uklanjanje tih manjkavosti. Nastavljajući se na ranija istraživanja u području nadzora morske granice koja je financirala EU, taj projekt doveo je do rješenja za poboljšanje otkrivanja, identificiranja i praćenja malih plovila na moru. Zbog toga su tijela dviju država članica, Španjolske i Portugala, na temelju ishoda tog projekta pokrenula inicijative za javnu nabavu. Španjolska je iskoristila Instrument finansijske potpore za granice, čime je u potpunosti ostvarila sinergiju između različitih fondova EU-a. Identifikacijski broj projekta 313184, FP7-SEC-2012-1, početak 1.4.2013., pojedinosti dostupne na: https://cordis.europa.eu/project/rcn/108227_en.html

Fond za unutarnju sigurnost, Fond za integrirano upravljanje granicama, uključujući i Instrument za upravljanje granicama i vize te program Digitalna Europa i regionalne fondove. Program će biti usmjeren na daljnje jačanje uloge agencija EU-a i struke u cjelokupnom istraživačkom ciklusu.

Komisija je 7. prosinca 2018. donijela Komunikaciju i Koordinirani akcijski plan⁶² o suradnji u području **umjetne inteligencije**, u kojem se prepoznaje potreba iskorištavanja svih prednosti umjetne inteligencije u sigurnosnom sektoru, uključujući tijela za izvršavanje zakonodavstva i poduzeća. S Koordiniranim akcijskim planom Komisija želi načela pretvoriti u konkretnе mјere koje će provoditi zajedno s državama članicama. Sva tri sigurnosna aspekta umjetne inteligencije⁶³ imaju važnu ulogu u svim mjerama, od istraživanja do stavljanja takvih tehnologija na tržište.

Komisija radi na uključivanju rasprave o opasnostima i prilikama povezanim s umjetnom inteligencijom u širu razvojnu strategiju za sigurnost, uzimajući u obzir različite scenarije, potrebe, nedostatke i alternative specifične za svako pojedino područje sigurnosti. Osim toga namjerava s odborom Programa za sigurnija društva raspravljati o uključivanju relevantnih mјera u Program rada Obzora 2020. već za 2020. godinu.

Kad je riječ o **istraživanjima u području sigurnosti**, Komisija će

- između ožujka i kolovoza 2019. u okviru Programa za sigurnija društva Obzora 2020. objaviti poziv na podnošenje prijedloga za 2019..

4. Vanjska dimenzija

Na **sastanku ministara EU-a i SAD-a za pravosuđe i unutarnje poslove**, održanom 8. i 9. studenoga 2018. u Washingtonu, EU je imao priliku za razmjenu mišljenja s predstavnicima SAD-a, pri čemu su obje strane ponovno potvrdile svoju odlučnost da se suoče sa zajedničkim izazovima u području pravosuđa i unutarnjih poslova. Posebice je naglašena važnost učinkovite razmjene informacija u borbi protiv terorizma. EU i SAD naglasili su važnost dijeljenja informacija iz Evidencije podataka o putnicima kao instrumenta za sprečavanje kretanja terorista te su dogovorili da će se pripremiti za zajedničku evaluaciju 2019. u skladu s odredbama Sporazuma o Zapisniku imena putnika između EU-a i SAD-a. Osim toga, EU i SAD ponovno su istaknule važnost borbe protiv kiberkriminaliteta i jačanja kibersigurnosti. Obje su strane pristale razmotriti mogućnost sklapanja međusobnog sporazuma o električnim dokazima. Prepoznale su i potrebu za intenzivnjim radom na sprečavanju terorista da koriste internet za organizaciju i poticanje napada uz istovremeno poštovanje prava pojedinaca, uključujući i slobodu govora. Obje su se strane složile da se izborni sustavi u demokratskim državama suočavaju s izazovima bez presedana, što zahtijeva suradnju i razmjenu primjera dobre prakse između zemalja sa sličnim stajalištima. Europska unija i SAD dogovorili su se da će uvesti redoviti dijalog o tim pitanjima, počevši od sljedećeg sastanka visokih dužnosnika 2019.⁶⁴

⁶² COM(2018) 795 final (7.12.2018.).

⁶³ Kibersigurnost tehnologija temeljenih na umjetnoj inteligenciji, korištenje umjetne inteligencije za sigurnosne svrhe, uključujući sprečavanje, otkrivanje i istraživanje kaznenih djela i terorizma te sprečavanje zlonamjerne i nezakonite upotrebe umjetne inteligencije.

⁶⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/11/09/joint-eu-u-s-statement-following-the-eu-u-s-justice-and-home-affairs-ministerial-meeting/#>

Nastavljeni su pregovori između EU-a i Kanade **o revidiranom Sporazumu o evidenciji podataka o putnicima**. Komisija će nastaviti redovito obavještavati Vijeće i Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta o ostvarenom napretku.

Prvi krug pregovora o sporazumu između EU-a i Turske o razmjeni osobnih podataka između Europola i turskih tijela javne uprave nadležnih za borbu protiv teških kaznenih djela i terorizma održan je 30. studenoga 2018. Komisija je u kontaktu i s izraelskim vlastima u vezi s prvim krugom pregovora s Izraelom. Trećeg prosinca 2018. održan je sastanak između EU-a i predstavnika iz Alžira, Egipta, Jordana, Libanona, Maroka i Tunisa o mogućoj budućoj suradnji između tijela za izvršavanje zakonodavstva u tim zemljama i Europola, među ostalim i putem radnih aranžmana i s ciljem postizanja mogućih sporazuma koji bi omogućili razmjenu osobnih podataka.

EU je nastavio voditi **dijaloge o borbi protiv terorizma** s partnerskim zemljama. U okviru dijaloga EU-a i Indije o borbi protiv terorizma, održanog 12. studenoga 2018. u Bruxellesu, raspravljaljalo se o razmjeni informacija, upotrebi interneta u terorističke svrhe te mogućoj suradnji s Europolom. U okviru dijaloga EU-a i Pakistana o borbi protiv terorizma, održanog 29. studenoga 2018. u Bruxellesu, raspravljaljalo se o borbi protiv financiranja terorizma u kontekstu Stručne skupine za finansijsko djelovanje. U okviru dijaloga EU-a i Alžira o borbi protiv terorizma i regionalnoj sigurnosti, održanog 12. studenoga 2018. u Alžиру pod vodstvom visoke predstavnice/potpredsjednice Mogherini, raspravljaljalo se o radu na ponovnoj uspostavi sigurnosti u Libiji i Sahelu. Prvi sastanak visokih dužnosnika EU-a i Kuvajta održan je 27. studenoga 2018. u Bruxellesu, a na njemu se raspravljaljalo o mogućnostima za daljnje razgovore i potencijalnu buduću suradnju o pitanjima povezanim s borbotom protiv terorizma, organiziranim kriminalom i kibersigurnošću.

U studenome 2018. predstavnici iračke vojske i tijela za izvršavanje zakonodavstva prvi su put pohađali obuku u prikupljanju dokaza na bojištu, organiziranu u NATO-ovom *Stability Policing Centre of Excellence* u Vicenzi u Italiji, u središtu za obuku talijanskih karabinjera. Ta je obuka dio trogodišnjeg projekta EU-a, Interpola i NATO-a čiji je cilj osigurati da se osobe povezane s teškim kaznenim djelima i terorizmom u zonama sukoba privedu pravdi. Taj je projekt konkretna mjera EU-a povezana s izgradnjom kapaciteta za zakonito prikupljanje dokaza o zločinima boraca Daiša, što bi u konačnici moglo dovesti do jačanja međunarodne suradnje između Iraka i tijela EU-a za izvršavanje zakonodavstva.

IV. ZAKLJUČCI

Iz izvješća je vidljiv velik napredak u izgradnji učinkovite i istinske sigurnosne unije. Međutim, naglašava se i da je potrebno više zalaganja suzakonodavaca i država članica za zaključivanje zakonodavnih procesa i provedbu donesenih mjer radi veće unutarnje sigurnosti za građane EU-a. S obzirom na europske izbore u svibnju 2019. sljedeći tjedni bit će ključni za ostvarivanje dalnjeg napretka u razvoju i primjeni odgovarajućih sigurnosnih politika na razini EU-a.